

VÁRI ATTILA
A sátorhajó

Talán a dolgok különös játéka miatt, éppen egy csütröttöki hajnalban csapott le a város környékére az a vihar. Fákat csavart ki, háztetőket tépett le, s a tornádót követő felhőszakadás után a mélyebben fekvő utcákban derékig ért a víz. A házak falain a hullámzás vonalán elszíneződött a szennyes áradattól a vakolat, s az udvarokról kisodort szeméttel, bútormaradványokkal, víz tetején lebegő műanyag palackok hihetetlen tömegével úgy nézett ki a város, mint a lusta asszony mosatlanja, aki csak azért ereszt az edényekre vizet, hogy ne száradjon rájuk az ételmaradék.

Az élelmiszer-áruházban is félméteres iszap lepte el a polcokat, s a kirakat üvegének hatalmas darabjait úgy szórta szét az épületben, hogy még a legtávolabbi sarokban is tenyérnyi darabok halmai álltak.

Szombaton fedezték fel, hogy az égszínkép sátor tetős lakócsónak, amelyben nyarait az a természetbúvár töltötte, aki a helyi lapban Vízipók néven hétvégi tárcákat közölt a duzzasztógát fölötti vízi világ életéről, ott himbálózik a zsilipkapunál felgyülemltet hordalék között.

A tanár úr, ahogy az a néhány ember szólította, akivel áruházi bevásárlásai közben alakult valami-féle kapcsolata, eltűnt, talán nem élte túl a vihart követő, a mocsárvidéket letaroló árhullámot.

Rendszeres, nagyon pedáns, mindenkihez kedvesen közeledő emberként ismerték, s az áruházban, ahol hetente rendszeresen megfordult, úgy megszerették, hogy az alkalmazottak még családi életük titkait is megosztották vele. Többnyire mellrészén zsebes kertész nadrágot, rövid ujjú pólót, edzőcipőt viselt, de ha valaki rákérdezett volna, az áruház alkalmazottai azt mondták volna, hogy mindig elegánsan öltözködött.

Később úgy emlékeztek rá, hogy lényegében tartózkodó volt, kedvessége mosoly-paravánja mögött egy állandóan gyanakvó ember rejtőzött, s a történések előrehaladásának arányában már azt is mondták róla, hogy számukra az első pillanattól kezdve gyanús volt, de szerepjátékával sikeresen tévesztett meg mindenkit.

Ő volt, már második éve, az egyetlen állandó lakója a két-három hektárosra becsült, többnyire víz-

zel, nádasokkal borított területnek. Hetente írta kis színes jegyzeteit a városi napilapnak, amelyek annyira sikeresek voltak, hogy az emberek sajnálták, hogy nem olvashatnak a nádasok téli életéről is. Olyan meseszerűen írt arról a békafajról, amelynek a száporodási időszakban a hímjei kék színt öltenek, hogy olvasói meg voltak győződve arról, hogy álmodt ír le, s nincsenek is ilyen különleges élőlények azon a környéken.

Vonulásuk közben, a szárazulatokon megpihenő darvokról, a tavakban hangoskodó északi búvárécékről és pelikánokról is írt, amelyeket rózsás gödényként emlegetett. Sokan tőle tudták meg, hogy az „iszik, mint a gödény” mondás arra vonatkozik: torokzacskójuk nagysága miatt nem látták az emberek, hogy halat fogtak, s azt hitték e ritka madarokról, hogy csupán isznak, amikor hatalmas csőrüket a víz alá dugták.

Minden hajnalban és estefelé az összecsukható kempingasztalka mellett ült. A földig hajló fűzfa, a parti nádas takarásában térképlapokat tanulmányozott. Megszerezte az árvízvédelmi munkálatok tervrajzait, a földhivataltól pedig olyan régi tulajdonlapokat, amelyeken a duzzasztás után víz alá kerülő birtokrészek voltak bejelölve. Légi felvételek tucatjait ragasztgatta a nagyméretű rajzlapra, hogy egységes képet kaphasson a terület évekkal korábbi természetes állapotáról.

A folyónak az a szakasza, ahol a vizet, a nádasokat kutatta, s a kisebb szárazulatokat is végigpásztázta a fémkereső készülékkel, olyan volt, mintha vízföldrajzi oktatásra készített szemléltetőeszköz lett volna. A kavicsos, gyorsodrású kanyar után lelassult a folyása, s a gát, amely talán csak két-három kilométernyire lehetett a zúgóktól, nemcsak felduzzasztotta és szélessé tette a medret, de valóságos földi paradicsomot hozott létre. Helyenként több kilométerre becsülte a mocsárvilág szélességét, de még nem jutott el mindenhová csónakjával. Valamikori árkok, patakmedrek, artéri kaszálók teltek meg vízzel, s olyan útvesztő volt a nádasokkal, gyékénnyel szegélyezett tavacskák, csatornák rendszere, hogy el is tévedhetett volna benne, ha egy-egy magasra növő égerfa, s a nyárfákkal vegyes fűzek ligetei nem jelezték volna, hogy most éppen merre is jár.

Zöld dzsungel volt az a terület, amelyet naponta bekalandozhatott. Mintha nem is egy jelentéktelen folyó szabályozása hozta volna létre, s órákig tartó csavargásai közben úgy érezhette, hogy egy nagy folyam

deltavidékén jár. Voltak olyan, egyáltalán nem feltűnő növények is, amelyek jelzőtáblánál pontosabban mondták meg neki, hogy a nádason túl is, ahová nem láthatott, még akkor sem, ha állt a csónakban, csak a nádas folytatódik, vagy pedig már az élővíz széléhez ért. A vízitorma és a hínár mindezt elárulta neki, még akkor is, ha érzékelhetetlen volt a sodrás. A duzzasztás fölötti szakaszon nagy volt a folyó esése, s a víz, részben a kavicsréteg szűrőjén keresztül áramolva, a part mentén buzogva fel, hidegen és gyorsan csorgó forrásokat hozott létre, s a vízitorma, mintha azt mondta volna, hogy eddig és ne tovább, az állóvíz határán átadta helyét a hínárnak, tündérrózsának.

Valamit nagyon meg akart találni. Annak a hajdani szekérútnak a nyomát nem találta, amely szinte párhuzamosan haladt az akkor még szabályozatlan folyóval, s amelynek javarésze most ott lehet a nád-tenger, a pangó vizek kákával benőtt foltjai alatt. A szélén? A közepén? Ezt nem tudhatta.

Két éve mást sem csinált, csak kutatott, keresett. Mindennap azt remélte, hogy a kanyarok átvágása utáni, földtöltéssel megerősített partfalú új meder elenére megtalálja azt a harminc év előtti pontot, ahol valaha a tűzoltóság gyakorolta nyaranta a hulladék fából épített, újra és újra felgyújtott házfélék oltását.

Azon az éjszakán, amelynek tárgyi emlékét kereste, csak a Tűztérnek nevezett részig tudtak elmenni a túlterhelt autóval. Tengelyig érő latyakban haladtak egy darabig, de nem akartak beleragadni, s ahelyett hogy órákig kínlódva-csúszkálva, a felborulást is kockáztatva eljussanak a romtemplomhoz, amely végcéljuk lett volna, ott ásták el szerzeményüket a megszenesedett halmok közepében.

Az asztallapnál nagyobb méretűre ragasztott térképrészekből összeállt ugyan az eredeti táj, de nem volt kiindulási pontja. Sem a tájoló, sem a térkép nem segített, s a tereptárgyak, amelyeket pirossal karikázott be azon a régi légi felvételen, eltűntek. Az idő és a víz megtette a magáét. A duzzasztógát alatt is aszfaltozott út foglalta el az árvízvédelmi töltések tetejét, s a kataszteri adatok alapján úgy számolta, hogy legalább tíz négyzetkilométernyi területet kellene, hogy átvizsgáljon.

Egész nap hajózott. Módszeresen csónakázta végig a területet. Végigment fölfelé, aztán néhány méterrel bennebb folytatta visszafelé az útját. Le-fel, fel és le, bejárta az aznapra kijelölt szakaszt, de két év alatt még a terület egyharmadát sem tudta átvizsgálni.

Ahol nem evezhetett, ott csákllyával hajtotta előre a lapos fenekű csónakot a nádason, zombékokon keresztül. Néha ki is kellett szállnia, hogy a tenyérnyi szárazulatokat se hagyja ki, mert minden négyzetcentiméternyi területet meg akart vizsgálni.

Talán horgászott is, s ha csak a zsákmányért járta volna a vízi világot, azt mondhatta volna, hogy szerencsés, mert méteres csukákat, harcsákat vitt ajándékba, de akadt többkilós ponty, méretes süllő is a csütörtökönként az áruháziaknak szánt halak között.

Ha elfáradt, keresett egy olyan helyet, ahol tüzet, de leginkább füstöt rakhatott a szúnyogok ellen, s a mindig magával hordott zsebkönyvek egyikéből kikereste azt a számára különlegesnek tűnő növényt, amellyel útközben találkozott, de amelyet addig még nem látott soha. Az egyik könyv a vizes élőhelyekről, azok gyógynövényeiről, de az özönfajokról, a behurcolt, az eredeti élővilágot kiszorító idegen s többnyire értéktelen növényeiről is szólt. A másik könyv a Duna-delta madarait, halfajait mutatta be. Rajzos, fényképes szemléltetések voltak, nem igazi könyvek, de a szerző némi kísérszöveggel tette érthetővé a látottakat.

Ez a két könyv volt a segédeszköz a hétvégeken megjelenő jegyzeteihez. Azokra viszont szükség volt, mert így mindenki tudta, hogy nemcsak horgász, de hobbi ornitológus, botanikus is, egy amolyan, világtól félrehúzódo természetvédő, akinek a vízi világ a mindene.

Kisgyermekkorától minden érdekelte, s nem esett nehezére ez a szerep sem. A gimnáziumban eminens lehetett volna, osztály-, sőt iskolaelső, de nyughatatlan természetű volt, az a fajta, akit nem elégitettek ki a diákcányok, s talált magának egy bandát, akikkel eleinte csak együtt ivott, aztán, az ellene felhozott vád szerint, figyelőnek hagyták egy betörés alkalmával, s akkor került életében először rendőrkézre.

Az apja magas rangú pártfunkciót töltött be, megyei párttitkár volt, jó ügyvédet fogadott fiának, tanúk igazolták, hogy véletlenségből járt a betörés színhelyén, s mint később is olyan sokszor, megúsza a dolgot.

Felvették az egyetemre, biokémikus akart lenni, aztán másodév után átiratkozott a műszaki egyetemre, erősáramú mérnöknek tanult.

Mindenhol hangadó volt, a lányok kedvence, elegáns, tele pénzzel, s adottsága volt, hogy pillanatok alatt kiismerje azokat is, akiket először látott. Kitapintotta gyengéjüket, uralkodott fölöttük, s olyan

képessége volt a hihetetlen dolgok megmagyarázására, hogy komolyan el is hitték neki, hogy majd egyszer ő fogja továbbfejleszteni a freudizmust.

Mindez nagyon rég volt, több mint harminc esztendeje. Most, akik ismerték, csak annyit tudtak róla, hogy horgász, de inkább természetvédő, akinek hente jelennek meg színes jegyzetei a helyi napilap szombati számában *Vidra-lesen* közös cím alatt.

Ápolt külsejű ember volt. Az élelmiszer-áruházban, ahová rendszeresen csütörtök délben tizenkét órakor lépett be, gróf úrnak nevezték egymás között a fiatal kiszolgáló lányok.

– Jobb napokat – köszönt nekik egy huncut kacsinás kíséretében. Soha sem egyszerűen csak jó napot mondott, mintha tudta volna, hogy az átlagos csütörtöknél jöhetnek majd egyszer mindenkinek jobb napok is. – Kukkantsunk csak be a hűtőpultba – mondta nevetve, mert bármennyit és bármilyen drága dolgokat is vásárolt, mindig a szalonnával kezdte, amelyből éppen csak akkora darabot keresett, ami a következő hétig majd kitart. Megszagolt néhányat, aztán amikor megtalálta az illatra, méretre alkalmas darabot, amelyet majd nyársra tűzve süthet, csak akkor kezdte megrakni a bevásárlókocsit.

A tükrökből, amelyeket a termékpalcok sorai fölött úgy helyeztek el, hogy a pénztáros, az eladótérben sürgölődő személyzet, a biztonsági őr láthassa, ha valaki nemcsak a kosarába tesz dolgokat, egy nyugdíjas orvos, egyetemi tanár, de mindenképpen szellemi foglalkozású ember nézett vissza azokra, akik figyelték.

Őszülő szakálla, acélszürke haja olyan volt, mintha mindig frissen nyírták volna. Egy alkalommal, az egyik pénztárosnő betegeskedő férjének a drága külföldi gyógyszer helyett, amelyet nem tudtak volna megfizetni, friss vízitorma-levelek levét ajánlotta, s a férfi krónikus betegségéből rohamosan fel is épült, aminek híre ment a környéken. Bízta, reménykedtek tudásában, s néha többen is várták csütörtöki érkezését, olyanok, akik nem is vásárolni jöttek, csak valamilyen csodafüvet akartak volna nyavalyáikra.

Minden alkalommal, a pénztárosnőnek szánt vízitorma mellett, friss hallal is kedveskedett az üzlet alkalmazottainak, többnyire még tátozott is a csuka, harcsa, mert tudta, hogy a kopoltyújukon áthúzott zsineggel kipányvázva a vízben, néha napokig is életben tarthatja őket.

Mindenki örült az ajándéknak, de az idős rak-táros, szenvedélyes horgász, amikor már harmadik

alkalommal is tüzetesen megvizsgálta a halakat, egyáltalán nem látszott nyugodtnak.

– Ezeket nem horoggal fogták. Pedig egy ilyen méretű csuka vagy harcsa nem adja olcsón az életét. Én egy ennél kisebbel másfél órát kínlódtam, mire sikerült kifárasztani. Látszódtott is a száján, hogy sokáig feszült benne a horog. Ezt a csukát vagy varsával fogták, vagy ami még rosszabb, villanyárammal – mondta, de nem vette komolyan senki a gyanúját.

Ősszel elkészönt az áruház tulajdonosától, a személyzettől, s kora tavasszal már javítgatta lapos fenekű csónakját, amelyet egy városzéli ház udvarán tartott, s amely aztán a tavaszi árvizek és a hideg őszi hajnalok közti időben nemcsak jármű volt, de a lakása is. Úgy alakította ki, hogy a keresztbordák mind-egyikénél arasznyi csövek voltak a hajó külső oldalára szerelve, s ezekbe tudta beszorítani azoknak a félkörívvé görbített merevítőknak a végét, amelyek azt a sátor tartották, amely alatt élt. Két évvel korábban, a próbaútján, a csónak belső falához erősítette a ponyvát, s aztán egy éjszakai zivatarban szinte el-süllyedt, ki kellett menekülnön a felhőszakadásos hidegbe, mert az ereszként működő sátorlap miatt lassanként annyira megtelt a hajó, hogy már a gyenge szél keltette apró hullámok is átbuktak az oldal-deszkák tetején.

Nevetett saját magán, de bosszantotta is, hogy ez megtörténhetett. Szándékosan szerelte a belső oldalra, mert attól tartott, hogy patkányok, vidrák, elvadt macskák, kutyák, apró rágcsálók bújhatnak be, ha a külső oldalon lenne a ponyva alja. Nem félt tőlük, de osztozkodni sem akart velük. Vízi remetesége első napján, valamikor a kezdet kezdetén, amikor még nem szerelte fel a sátrat, de a kincskereső kirándul-saihoz már kellett a csónak is, amíg a partot járta, hogy megtalálja azt a bizonyos helyet, valami szét-túrta a magával hozott élelmét, s a maradékot ellep-ték a lódarazsak és a döglegyek is.

A vásárlás volt a külvilággal az egyetlen kapcsola-ta. A városból senkit sem ismert, nem is járt be az emberek közé, mert az áruházat, méreteivel kisvárosi főteret megszégyenítő parkolójával, a gát és a lakóte-lep közötti, hajdani szántóra építették.

Szívesen elállt a pénztár mellett, de soha nem ő kezdeményezte a beszélgetéseket.

Amit mondott, amit mesélt, mindig olyan különle-ges dolgokkal fűszerezett valóság volt, mintha nem is emberekkel történt volna meg. Ránézésre meg tudta mondani, hogy kinek milyen betegsége van, s azt is,

hogy milyen füvekkel, gyökerekkel lehet gyógyítani. Az áruház tulajdonosa azt mondta róla, hogy parafenomén, olyan, mintha nemcsak a földi tudások birtokosa lenne.

Kezdetben professzor úrnak szólították, de azt szerényen kikérte magának.

– Nem vagyok egyetemi oktató. Szólítsanak csak egyszerűen tanár úrnak – mondta. – Azt megszoktam már.

Minden alkalommal tömött hátizsákkal távozott, s mindkét kezében olyan nagyméretű műanyag szatyokban vitte a frissen beszerzett dolgokat, amelyeket a városban hajléktalan szatyornak neveztek, mert a fedél nélkül maradt szerencsétlenek hordozták ilyenekben azt a kevéske dolgot, amit magukénak vallhattak bizonytalan életükben. Valójában minden elfért volna a hátizsákjában is, amit magának vett, de az egy hétre való kutyakonzerveknek kellett a méretes zsákok.

Látható volt, hogy nem gazdag. Néha vissza kellett tegyen dolgokat a polcra, mert rosszul számolta ki a pénzt, s hiába biztatták, hogy vigye el, majd a következő csütörtökön behozza a különbözetet, azt felelte: nem elég gazdag ahhoz, hogy hitelre vásároljon.

Nem is különösképp, az átlagembernél sokkal különösképp tartották a boltban.

– Hogy miért éppen csütörtökönként jövök? – kérdezett vissza, amikor az üzlettulajdonos egyszer rákérdezett. – Elnézést, de az a véleményem, hogy hétfőn soha semmi sem lehet teljesen friss, amit én egy hétre vásárolnék. Pénteken tele van az üzlet a hétvégre bevásárlókkal, marad a kedd, szerda, csütörtök, és én mindig csütörtököt mondtam az étellel szemben. Aztán meg azért éppen délben jövök, mert ilyenkor szoktak ebédhez ülni mások, s én nem szeretem a tömeget. – Magyarázhatta volna, hogy csütörtök az utolsó nap, amikor még leadhatja az újságnak a kézzel írott jegyzetét, amelyet a pénztárosnál szokott hagyni, de fölösleges túlmagyarázásnak tartotta volna, ha még ezt is hozzát teszi.

Tudták, hogy tavasztól szinte a tél beálltaig valahol a folyó egyik holtágában élhet, de soha nem ugyanazon a helyen látták kikötve a sátorhajót. Néha a duzzasztott víztükör közelében, máskor a mocsaras rész közepén, de sem a boltba bejáró horgászok, sem azok, akik csak egy vizitúra kedvéért csónakáztak a nádasok, tószemek és úszószigetek világában, nem láttak sehol olyan épületet, ahonnan ennyire ápolatlan járhatott volna be a városba.

Házról nem, de mindenki arról az égszínkéék úszósátorról mesélt, amely néha egy tutajszerszűsége is vonatott, s amelyen egy hatalmas testű labrador visorgott a közeledőre.

Egy alkalommal, amikor már fél órája beszélgetett a tulajdonos feleségével egészséges életről, betegségekről, az rá is kérdezett.

– Ha igaz az, hogy maga egy úszó sátorban lakik, akkor hogy csinálja, hogy mindig tiszta a ruhája, a feje pedig olyan, mintha éppen a fodrásztól jönne?

– Nem nagy ügy. Aki akar, egy kübli mellett, akár egy csajka vízzel is lemoshatja tetőtől talpig magát – mondta félvállról, nem is figyelve arra, amit mond, s amikor rájött, hogy nem ezt kellett volna válaszolni, gyorsan javította is. – A tisztasághoz való ragaszkodás magától az embertől függ. Van, aki akkor is koszos, ha két fürdőszoba van a házában...

Az asszony nem érezte úgy, hogy árulkodó mondatot hallott, de a hentes, akinek pultja előtt zajlott a beszélgetés, a kübli, csajka szavakra fölkapta a fejét. Hosszan figyelte a tanár úr arcát, aztán, mint akinek dolga van, besietett a tulajdonos irodájába.

– Tudom, hogy ki ez a tanár úr. Tudtam az első pillanattól, hogy valahonnan ismerem, de most már biztos, hogy a börtönben láttam. Valami szabályt megszegtem még a lelegején, s egyszerre vittek az igazgatóságra. Ő volt az egyik elítéltje a híres zálogházi ékszerész-rablógyilkosságnak – mondta a hentes, akit ittas gázolás miatt ítélték el, s aki a hétévi büntetéséből le is ült tisztességesen ötöt.

– Ne bolondozz, Miska, tizenöt éve szabadultál, ha a lelegején találkoztl vele, akkor annak már húsz éve, hogy emlékezhetsz pontosan valakire, akit csak percekig láttál?

– Pedig ő az – mondta a hentes, és esküre emelte a kezét.

A városban mindenki emlékezett arra az esetre. Rieder ékszerészt és feleségét meggyilkolták, az ékszerbolt és zálogház közös pánccs szekrényét kibontották a falból, és elvitték, de a szomszédok nem halottak semmit.

A nyomozás során megvizsgálták a család tini lányának, Johannának a baráti körét, s így került képbe a lánynál sokkal idősebb, többszörösen is betörés gyanújával letartóztatott, de bizonyíthatatlanság miatt soha el nem ítélt aranyifjú, G. Viktor.

Johanna egy fővárosi angol gimnáziumba járt, szülei egyik budapesti lakásában élt teljesen egyedül. Adatgyűjtés közben megmutatták a szomszédoknak

Viktor fényképét is, de többségük azt mondta, hogy a korkülönbség ellenére a világ legszebb szerelmespárja. Viktor úriember, aki mindenkire kedves, szerény, segítőkész és jól nevelt.

Nagyon lassan került pont az ügy végére, hat gyanúsítottja volt, hármat életfogytig tartó fegyházra ítélték, egy tizenöt évet kapott, de az ügyész nem tudta bizonyítani, hogy tényleg Viktor, akire húsz évet szabtak ki, lett volna a bandavezér, s hogy Johannának része volt szülei halálában, a kirablásukban.

A páncélszekrényt soha nem találta meg a rendőség.

A hentes nem beszélt többé a dolgról, csak nagyon figyelt. És elkezdte összerakni az utóbbi két esztendő eseményeit. A környező megyékben elszaporodtak a betörések, s a hentes kigyűjtette fiával a rendőrségi híreket. A nagy értékre elkövetett esetekre mindig szerda éjszaka került sor. Börtönviselt emberként nem szerette a besúgókat, vamzereket, pedig meg szeretne volna osztani a tanár úrral szembeni gyanúját a rendőrökkel, amely talán több is volt, mint egyszerű gyanú.

Az élelmiszer-áruház mintha valamiféle klub lett volna a tanár úr számára. Amikor már mindent megvett, még beszélgetett egy ideig a személyzettel. Úgy udvarolt a lányoknak, hogy azok, szavaitól bódultan, talán még hajlandóak is lettek volna lefeküdni vele. De volt egy határ, amelyet soha nem lépett át Johanna miatt. Miatta, aki minden szerda késő délután frissen mosott ruháit hozta, megigazgatta szakállát és haját, s akivel olyan szertartásosan szeretkeztek, mint ahogy harminc évvel korábban is, amikor először bújt az ágyába az akkor még csak éppen tizenegyedik évében járó kislány.

Viszonyuk több volt, mint szerelem. Mert a közös bűnből eredő büntudatnál, a ki nem beszélt titoknál semmi sem köthet össze szorosabban embereket.

Johanna orvosit végzett, de orvoslátogató gyógyszerügynökként dolgozott, nem praktizált. Terepjárójával sohasem a város irányából, hanem külterületi szántók, legelők földútjain közelítette meg a helyet, ahol már vártak rá. A rablógyilkossági per után többé nem járt szülővárosában, ahol nevét mindenki ismerte, de harminc év után biztos, hogy nem azonosította volna a megvádolt kamaszlánnyal senki.

Nem látták jönni, elmenni, senki sem tudta, hogy egy-egy ilyen szerdai látogatásakor Johanna magával viszi szerelmét, s egész éjszaka távol van a férfi, de csütörtök hajnalban már csónakjában ül, hogy aztán pontosan délben beléphessen az áruházba.

És a tanár úr minden csütörtökön pontosan délben megjelent, ugyanolyan kedélyesen kedves volt a szalonnadarab kiválasztása után, mint amilyen egy hete, egy hónapja a többi csütörtökön is.

Nem politizált, kitért a napi híreket magyarázó kérdései elől, de az életről nem tömondatokban beszélt. Családi események, ünnepek, tragédiák kapcsán sem a valóságos történésekre felelt annak, aki magyarázatot keresett a megfejthetetlenre. Az elmondottakhoz hasonló történettel, valóságos példázattal közelítette a kérdezőt a megértéshez.

Éppen végzett a vásárlással, amikor megérkezett az a vállalkozó, aki légkondicionálót, az új hűtőpultokhoz vezetékét, aljzatokat szerelt volna, s a tanár úr pillanatok alatt készített egy vázlatot, amikor látta, hogy a mester nem egészen biztos a dolgában, elképzelése sincs, hogy mi lenne a legésszerűbb megoldás.

– Műegyetemi hallgató koromban volt egy idős professzorom, aki még a legegyszerűbb vezeték-bekötésről is milliméterpapírra, tussal kihúzott tervrajzot követelt – mondta magyarázatképpen.

Pontosan feleannyi vezetékét, aljzatot használtak fel, mint amennyit árajánlatában a vállalkozó fel-tüntetett.

Egyik csütörtökön pedig valaki egy német levelet mutatott az üzlettulajdonosnak, kérve, hogy fordítsa le neki, s a tanár úr nemcsak lefordította a németül éppen csak gagyogó tulaj helyett, de meg is magyarázta, hogy a szerződés tele van olyan kiskapukkal, ami egyszerűen arra való, hogy az állást ígérő kitérhesen vállalt kötelezettségei alól. Egy másik alkalommal valamilyen konyhai gép angol használati utasítását fordította le, s amikor a tulajdonos megkérdezte, hogy hány nyelven beszél, csak vállat vont.

– Talán öt-hat, talán több is lehet.

– Látom, hogy tényleg nem gazdag, de ha kiírnám, hogy üzletünkben vállaljuk idegen nyelvű levelek, szerződések fordítását, egészen szépen kereshetne vele.

– És mit csinálnék a pénzzel?

– Jobban, nyugodtabban élhetne, nem kellene, hogy fillérre kiszámítsa, hogy mit vehet, aztán mehetne nyaralni is.

– Ennél jobban nem élhetnék, ennél nyugodtabban sem, aztán már évek óta csupa nyaralás az életem – mondta.

Úgy látszott, hogy mindenhez ért. A raktárajtó számozás lakatjában elpattanhatott egy rugó, kiakadhatott egy fogaskerék, mert hiába állították be a jelkulcsot, kinyithatatlan maradt. Egy gémkapocsból

görbített horoggal néhány perc alatt kinyitotta. Bámulat tárgya és találgatások alanya volt az áruháiban. A tulajdonos elgondolkodott a lakat esete után arról, amit a hentes mondott, de a tanár úr megjelenése, közvetlensége miatt elhessegette még a felmerülő gyanú gondolatát is.

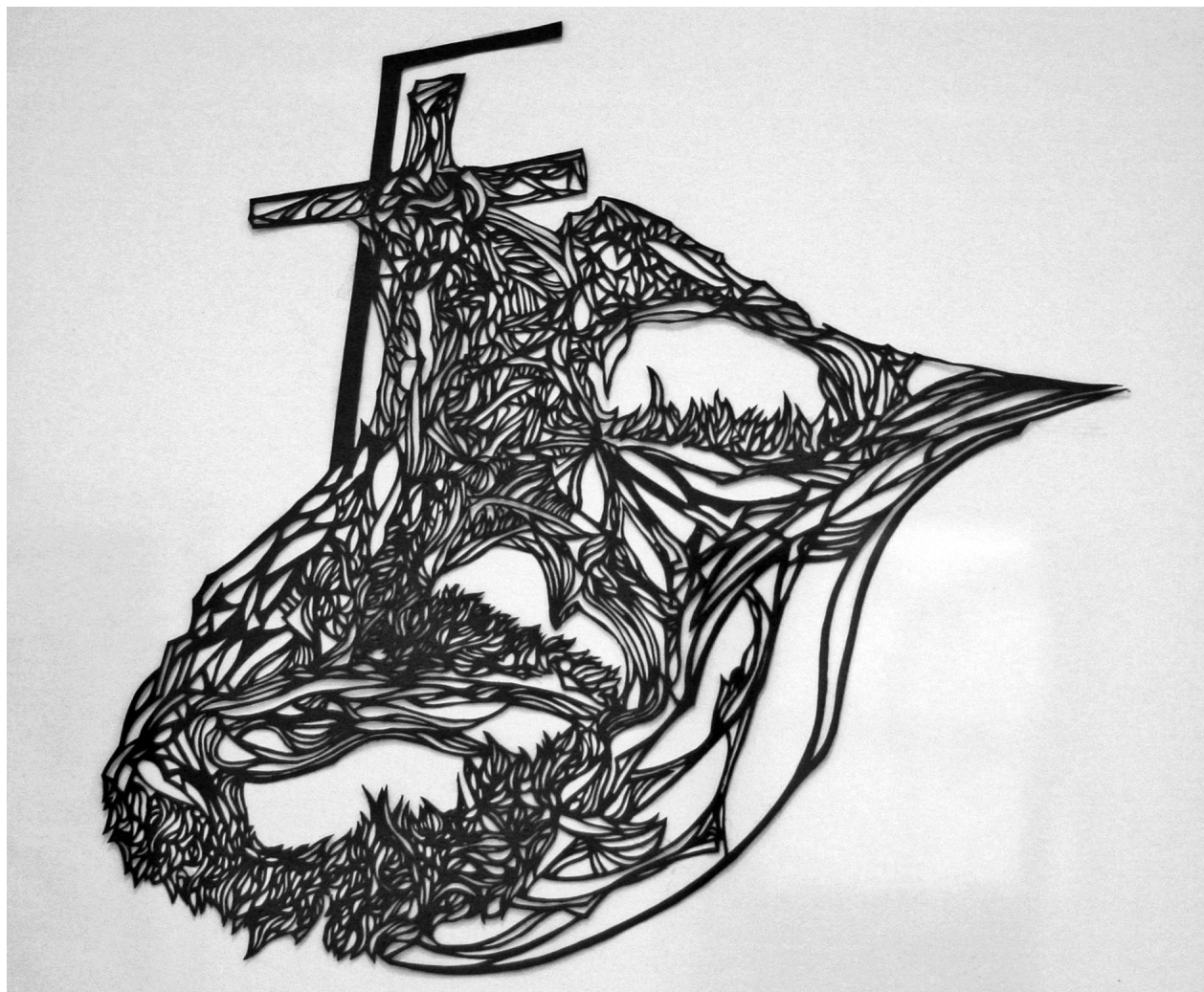
A kutyájáról is mesélt. Olyan történeteket mondott róla, hogy akár azt hihette volna a hallgatóság, hogy övé a világon az egyetlen beszélő kutya.

Házórzőre már a kezdet kezdetén gondolt, akkor, amikor összeácsolta azt a két ütött-kopott, szemétre szánt kajakot is, amelyre keresztdeszkákat, lapátkeket, autóból kiszerezelt generátort rakott. Esténként a nádas felső végénél húzódott meg, de a tutaját ott horgonyozta le, ahol még volt némi sodrása a folyónak, éppen annyi, hogy áramot termelhessen, de nem lubickolt égi fényárban a sátra. A nádas és parti fűzek takarásába húzott sátorhajó nem volt feltűnő, s a fényforrás, amit szükség esetén bekapcsolt, csak egy éppen pislákoló tizenkét voltos villanykörte volt.

Az árammal a fémkereső detektorok akkumulátorait töltötte. Kettő volt. Azt, amelyiket víz alatt használta, saját maga készítette, s mert az a tárgy, amelyet keresett, az elásott páncélszekrény több száz kilós acél volt, erős jelet biztosított volna, ezért úgy tervezte meg, hogy nagyon kicsi legyen a jeladó feje. Nem szeretett volna feltűnést kelteni. Ha valaki mégis rákérdezne, hogy mit csinál azzal a készülékkel, azt mondhatná, hogy madár- és állathangokat rögzít, azt szeretné felderíteni, hogy a halak megriadnak-e a vízimadarak közeli hangjaitól.

A vihar után ez az áramfejlesztő katamarán szinte függőlegesen állt. Az orkán egy égerfának döntötte, távol a víztől, s a rendőrök, polgárőrök, civilek, akik a holttestet keresték, messze az élővíztől, egy homokzátonyon rozsdás páncélszekrényt találtak. Látszott, hogy nemrég törték fel. Üres volt, olyan, mint egy eldobott, óriás konzerves doboz.

A tanár úrról, Johannáról, nem hallott soha többé senki a városban.

Nágel Kornél: A szőgyéni ismeretlen katona sírja